

[Strona Główna](#) > ... > [Twoje Prawa](#) > [Prawa Podstawowe](#) > [Biznes a Prawa Człowieka](#) > [Denmark](#)

Biznes a prawa człowieka

Autor treści:

Dania

Dania

1. Z jakiej ochrony sądowej korzystam w tym kraju jako ofiara naruszeń praw człowieka w kontekście biznesu? Czy ta ochrona obejmuje odszkodowanie?

Ochronę prawną przed naruszeniami praw człowieka zapewniono w europejskiej konwencji praw człowieka, Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej oraz ustawie zasadniczej Królestwa Danii (Danmarks Riges Grundlov). Wśród naruszeń praw człowieka nie wyróżnia się naruszeń w kontekście biznesu.

Europejska konwencja praw człowieka

Europejską konwencję praw człowieka transponowano do prawa duńskiego w drodze ustawy nr 285 z dnia 29 kwietnia 1992 r. Zgodnie z duńskim orzecznictwem na organy publiczne można nałożyć obowiązek wypłaty odszkodowania lub zadośćuczynienia za wszelkie naruszenia europejskiej konwencji praw człowieka. Według duńskiego orzecznictwa odpowiedzialność w tym zakresie przypisuje się obiektywnie i stosuje się w takich przypadkach przepisy ogólne duńskiego prawa w zakresie odszkodowania/zadośćuczynienia.

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej

Wdrażając prawo Unii, wszystkie organy duńskie muszą przestrzegać Karty praw podstawowych Unii Europejskiej. Ponadto sądy duńskie muszą zapewnić niezbędny dostęp do wymiaru sprawiedliwości, aby zagwarantować skuteczną ochronę praw w obszarach podlegających prawu Unii. Dotyczy to również Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.

Ustawa zasadnicza Królestwa Danii

W rozdziałach VII i VIII konstytucji duńskiej przewidziano szereg wolności i praw człowieka. Wolności osobiste obejmują: ochronę wolności osobistej (§ 71), nienaruszalność mieszkania i tajemnicę komunikowania się (§ 72), prawo własności (§ 73), wolność wyznania i prawo do bycia niedyskryminowanym (§ 67, § 68 i § 70). Wolności polityczne obejmują: wolność słowa (§ 77), wolność zrzeszania się (§ 78) i wolność zgromadzeń (§ 79). W konstytucji przewidziano również wolny i równy dostęp do zawodu (§ 74), prawo do otrzymania pomocy społecznej (§ 75) oraz prawo do bezpłatnej nauki w szkołach podstawowych i wyboru szkoły (§ 76).

W § 73 konstytucji określono podstawę prawną prawa do otrzymania pełnego odszkodowania za wyłączenie, które wypłaca się z tytułu szkody finansowej poniesionej na skutek wyłączenia.

2. Czy w tym kraju istnieją specjalne przepisy dotyczące rażących przypadków łamania praw człowieka? Czy przepisy te mają zastosowanie do przestępstw przeciwko środowisku lub poważnych przypadków wyzysku pracowników?

Na szczeblu krajowym ani międzynarodowym nie przewidziano żadnych przepisów szczególnych dotyczących

rażących przypadków łamania praw człowieka. W ocenie naruszeń praw człowieka stosuje się jednak zasadę proporcjonalności, uwzględniając m.in. powagę naruszenia. Ochronę prawną przed naruszeniami praw człowieka zapewniono w europejskiej konwencji praw człowieka, Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej oraz ustawie zasadniczej Królestwa Danii.

3. Jestem ofiarą naruszenia praw człowieka wynikającego z działalności europejskiej korporacji transnarodowej, które miało miejsce poza Unią Europejską. Czy mam dostęp do wymiaru sprawiedliwości w tym kraju, jeżeli nie jestem obywatelem UE lub nie mieszkam w UE? Na jakich warunkach mogę wysuwać roszczenia w związku z naruszeniem moich praw? Gdzie mogę znaleźć dodatkowe informacje?

Co do zasady w Danii każda osoba fizyczna może wnieść sprawę do sądu krajowego. Dotyczy to zarówno obywateli Unii, jak i obywateli państw trzecich. Więcej informacji na temat tego, jak wnieść sprawę do sądu, można znaleźć na stronie internetowej: <http://www.domstol.dk/>.

4. Czy rzecznicy praw człowieka, organy ds. równości lub krajowe instytucje praw człowieka pomagają ofiarom naruszeń praw człowieka dokonywanych przez europejskie korporacje transnarodowe poza Unią Europejską? Czy organy te mogą zbadać moją sprawę, jeżeli nie jestem obywatelem UE i nie mieszkam w UE? Czy w tym kraju są inne służby (takie jak inspektorat ochrony środowiska lub inspekcja pracy), które mogą zbadać moją sprawę? Gdzie mogę znaleźć informacje o moich prawach?

Duński Instytut Praw Człowieka (Institut for Menneskerettigheder), będący krajowym organem ds. praw człowieka, ma na celu promowanie i ochronę praw człowieka, między innymi przez doradzenie duńskiemu parlamentowi (Folketinget), duńskiemu rządowi, innym organom publicznym i prywatnym zainteresowanym stronom w zakresie praw człowieka oraz zarządzanie informacjami na temat praw człowieka. Duński Instytut Praw Człowieka może również pomagać ofiarom dyskryminacji w składaniu skarg dotyczących dyskryminacji, z należyтым uwzględnieniem praw ofiar, stowarzyszeń, organizacji i innych osób prawnych.

Duński parlamentarny Rzecznik Praw Obywatelskich zasadniczo rozpoznaje wyłącznie skargi na działanie organów administracji publicznej.

W Danii ustanowiono odrębne mechanizmy postępowania w przypadkach naruszeń praw człowieka w kontekście biznesu, które obejmują m.in. sądy duńskie, Sąd Pracy (Arbejdsretten), Krajowy Urząd ds. Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych (Arbejdsskadestyrelsen), Komisję ds. Równego Traktowania (Ligebehandlingsnævnet) czy Urząd ds. Mediacji i Rozpoznawania Skarg w zakresie Odpowiedzialnego Prowadzenia Działalności Gospodarczej (Mægling- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd, MKI). W sprawach dotyczących rynku pracy strony zawierają niekiedy poufne ugody, które mogą mieć znaczenie dla praw człowieka.

5. Czy w tym kraju nakłada się na europejskie korporacje transnarodowe obowiązek ustanowienia mechanizmów rozpatrywania skarg lub zapewnienia usług mediacji w sprawach naruszeń wynikających z ich działalności gospodarczej? Czy obowiązek ten ma również zastosowanie do naruszeń, które miały miejsce poza Unią Europejską? Kto odpowiada za monitorowanie takich działań w tym kraju? Czy są dostępne oficjalne

raporty zawierające informacje o funkcjonowaniu tych systemów?

W prawie duńskim nie nakłada się na europejskie korporacje transnarodowe obowiązku ustanowienia mechanizmów rozpatrywania skarg ani zapewnienia usług mediacji w sprawach naruszeń wynikających z ich działalności gospodarczej.

Dania ustanowiła na mocy prawa Urząd ds. Mediacji i Rozpoznawania Skarg w zakresie Odpowiedzialnego Prowadzenia Działalności Gospodarczej (MKI), który działa na rzecz stworzenia ram mediacji, dialogu i rozstrzygania sporów.

MKI jest duńskim krajowym punktem kontaktowym OECD i ma za zadanie rozpatrywać skargi dotyczące domniemanego nieodpowiedzialnego zachowania m.in. przedsiębiorstw duńskich w Danii i za granicą, np. w ramach stosunków biznesowych przedsiębiorstwa, oraz oferować usługi w zakresie mediacji między ofiarą a stroną, której dotyczy skarga. MKI rozpoznaje skargi i może oferować mediację w sprawach dotyczących naruszeń Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych, w tym w sprawach dotyczących praw człowieka, praw pracowniczych, międzynarodowych norm środowiskowych i korupcji.

MKI publikuje coroczne sprawozdania ze swojej działalności, w tym na temat rozpatrzonych skarg i wszelkich postępowań mediacyjnych. Rozpatrując skargę, MKI może również wydawać oświadczenia publiczne, np. zawierające krytykę postępowania przedsiębiorstwa.

MKI jest niezależną instytucją uprawnioną do rozpoznawania spraw z urzędu, ale nie nadzoruje działalności przedsiębiorstw duńskich.

6. Czy mam szczególne prawa, jeżeli jestem bezbroną ofiarą i chcę dochodzić roszczeń z tytułu naruszeń praw człowieka w kontekście biznesu? Czy przysługuje mi prawo pomocy, a jeżeli tak, to na jakich warunkach? Jakie koszty zostaną pokryte w ramach prawa pomocy? Czy prawo pomocy przysługuje mi na takich samych warunkach, jeżeli nie jestem obywatelem UE i nie mieszkam w UE?

Ofiarom naruszeń praw człowieka w kontekście biznesu nie przysługują żadne szczególne prawa (zob. odpowiedź na pytanie 1). W Danii przewidziano dwa rodzaje pomocy prawnej finansowanej przez Skarb Państwa: pomoc w zakresie kosztów postępowania (*fri proces*) i państwową pomoc prawną (*offentlig retshjælp*). Aby uzyskać pomoc prawną, nie trzeba być obywatelem duńskim ani obywatelem Unii.

Pomoc w zakresie kosztów postępowania

Jeżeli wniosek o pomoc w zakresie kosztów postępowania zostanie uwzględniony, wszystkie koszty wnioskodawcy pokrywa Skarb Państwa. O pomoc w zakresie kosztów postępowania może ubiegać się m.in. osoba, której dochód nie przekracza limitu dochodowego określonego w § 325 ust. 3-5 kodeksu postępowania cywilnego (*retsplejeloven*) oraz która nie wykupiła polisy ubezpieczeniowej pokrywającej pomoc prawną ani innej polisy ubezpieczeniowej obejmującej koszty postępowania. Limity dochodowe są zwiększane co roku; zob. § 328 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego. W 2019 r. dochód wnioskodawcy żyjącego samotnie nie mógł przekraczać 329 000 koron duńskich; w przypadku wnioskodawców żyjących w związku łączny dochód obu osób nie może przekraczać 418 000 koron duńskich.

Innym warunkiem koniecznym jest istnienie uzasadnionych podstaw do wszczęcia postępowania; zob. § 328 ust. 2 kodeksu postępowania cywilnego.

W § 327 kodeksu postępowania cywilnego wymieniono jednak szczególne rodzaje postępowań, w których nie obowiązuje wymóg istnienia uzasadnionych podstaw do wszczęcia postępowania. Wówczas wniosek o pomoc w zakresie kosztów postępowania musi zostać uwzględniony, o ile wnioskodawca spełnia warunki finansowe określone w § 325. Nie oznacza to jednak, że zostanie uwzględnione powództwo w sprawie; zob. § 327 ust. 4.

Państwowa pomoc prawna

Pomocy prawnej udziela się w trzech etapach; zob. § 323 kodeksu postępowania cywilnego, zarządzenie wykonawcze (*bekendtgørelse*) nr 1503 z dnia 18 grudnia 2019 r. w sprawie państwowej pomocy prawnej udzielanej przez adwokata. Każdy ma prawo do najbardziej podstawowych (nieodpłatnych) porad ustnych w zakresie kwestii prawnych istotnych dla sporu oraz w zakresie praktycznych i finansowych możliwości wytoczenia powództwa (krok 1).

Osoby, które spełniają warunki finansowe do uzyskania pomocy w zakresie kosztów postępowania, mają również prawo do nieodpłatnej pomocy prawnej w pewnym wymiarze w postaci porad i pomocy w sporządzeniu pism procesowych, w tym wniosków o pomoc w zakresie kosztów postępowania (etap 2). Jeżeli w sporze możliwe jest osiągnięcie ugody między stronami z pomocą adwokata, wnioskodawca ma również prawo do uzyskania nieodpłatnej pomocy prawnej w pewnym wymiarze od adwokata (etap 3).

W 2019 r. opłata za pomoc prawną udzielaną przez adwokata na etapie 2 wynosiła 1 040 koron duńskich (z VAT). Państwo pokrywa 75% tej kwoty, a pozostałą część uiszcza osoba ubiegająca się o pomoc prawną. Opłata za pomoc prawną udzielaną przez adwokata na etapie 3 wynosi 2 390 koron duńskich (z VAT). Państwo i wnioskodawca pokrywają po połowie tej kwoty. Państwo pokrywa jednak pełną kwotę pomocy prawnej, jeżeli złożono wniosek o pomoc w zakresie kosztów postępowania.

Zasadniczo nie można jednak ubiegać się o dofinansowanie pomocy prawnej ze Skarbu Państwa na etapach 2 i 3, jeżeli od początku wiadomo, że koszty postępowania przekroczą odpowiednio 1 040 koron duńskich lub 2 390 koron duńskich. Ponadto dofinansowanie pomocy prawnej ze Skarbu Państwa na etapach 2 i 3 obejmuje wyłącznie te opłaty, których nie obejmuje polisa ubezpieczeniowa pokrywająca pomoc prawną ani inna polisa ubezpieczeniowa.

■ Ostatnia aktualizacja: 28/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.